

THE VOICE OF THE CRANES: ABOUT THE UKRAINIAN MUSICAL HERITAGE OF THE FOUNDING VOCAL GROUP "ZADUNAISKA SICI" - TULCEA

Researcher ALEXANDRU CHISELEV, PhD

"Gavrilă Simion" Eco-Museum Research Institute Tulcea

SUMMARY

Created at the beginning of the 1990s, in a period of identity reconfiguration, the vocal group "Zadunaiska Sici" of the Tulcea branch of the Union of the Ukrainians of Romania accumulated, in time, a rich musical repertoire, of over 100 artistic creations, which is at the same time endowed with dense meanings and motives with historical, ethnic, and cultural value (e.g. the Cossack, the guelder-rose, the Danube, destiny). Starting with the old Cranes' song, Juravka, and the carols learnt from the grandparents, to the song heard during a visit in the most distant town in the Ukraine, rehearsed and eventually learnt on the way back home, but also to the repertoire brought from the region of Zaporizhzhia by an illustrious conductor, who polished the voices of the group's members for almost two years, all these successive strata of artistic creations are the unwritten witnesses of the group's micro-historiography, against the background of identity searches and adjustments, of the specific contexts of stage performance and of the competition for prestige within the community.

REZUMAT

Înființat la începutul anilor '90, într-o perioadă de reconfigurare identitară, grupul vocal „Zadunaiska Sici” al filialei Tulcea a Uniunii Ucrainenilor din România a acumulat în timp un repertoriu muzical bogat, de peste 100 de creații artistice, totodată dens în semnificații și motive cu valoare istorică, etnică și culturală (e.g. cazacul, călinul, Dunărea, destinul). De la vechiul Cântec al cocorilor, Juravka, și colindele învățate de la bunici, la cântecul auzit în timpul unei vizite în cel mai îndepărtat oraș din Ucraina, repetat și învățat în cele din urmă pe drumul de întoarcere spre casă, dar și la repertoriul adus din regiunea Zaporijie de un ilustru dirijor, care a șlefuit vocile membrilor grupului timp de aproape doi ani, toate aceste straturi succesive de creații artistice sunt martori nescriși ai micro-istoriografiei grupului, pe fondul

căutărilor și ajustărilor identitare, contextelor specifice de reprezentare scenică și competiției pentru prestigiu în comunitate.

Keywords

Musical heritage, Ukrainians, Dobrudja, Zaporizhzhia, identity

INTRODUCTION

In this paper we wish to present several preliminary aspects linked to the musical heritage, and more than that, of a Ukrainian vocal group from northern Dobrudja, in the context of their search for identity and the strategies of ensuring visibility in a competitive environment, both inside the group and from the perspective of the multiculturalism of Dobrudja.

Immediately after the Revolution of 1989, an effervescence of the public expression of the minorities' cultural identities became noticeable, after a long period of time when the ethnic specificity had been minimized by the state politics fuelled by a nationalist ideology, an effervescence that had sometimes been withheld, but mostly conserved inside families and rural communities. Thus, in a short time, associations of ethnic representation began to crystallize, among which the Union of the Ukrainians of Romania (UUR). On March 27th, 1990 a conference was organized for the establishment of the branch of UUR for the Dobrudja region/the Tulcea Branch. At the beginning of 1991, the Vocal group "Zadunaiska Sici" of UUR Tulcea was created, with a nucleus consisting of the following members: Maria Carabin, Dănuț Mironov, Maria Efimov, and Mirela Ilușca (Munteanu). The last three are still active members of the founding group which is the object of this research. The official name of the choir was chosen by a group of experts from the Global Ukrainians' Forum, organized in the autumn of 1992 in Kiev.

Over the years, local organizations were founded in almost all the places with inhabitants of Ukrainian origin, so that nowadays UUR is very well represented at county level, also regarding the existence of choral groups. The following vocal groups are active in the present: the Vocal group "Zadunaiska Sici" and the Founding vocal group "Zadunaiska Sici" in Tulcea; "Rebalka" in Crișan; "Bila Roja" in Letea; "Veselka" in Caraorman; "Dunai" in Pardina; "Bila Makovka" in Chilia Veche; "Pahnușcea Lepa" in Telita; "Lilia" in Fântâna Mare; "Zorocika" in Ciucurova; "Iasna Zora" in Murighiol; "Perva Zora" in Sulina, "Ciorne More" in Sfântu Gheorghe. Apart from these there are 3 or 4 choirs unaffiliated to the union, founded based on local initiatives or resulted from separations from the above-mentioned groups. The multitude of the Ukrainian vocal groups and of the common performing contexts gives birth to a complex environment, often involving competition, and develops strategies for selecting the elements of the intangible cultural heritage (e.g. stage costumes, musical repertoire, performance style, different identity marks), so that the groups may not be mistaken for one another and that the value hierarchies may be as clear as possible. The same situation can be

encountered at the interethnic level, where the direct competitors of the Ukrainians are the Lipovan Russians, with whom they share the same Slavic cultural matrix, a reason why the Romanian-speaking audience is quite often misled.

THE PREMISES OF A REPRESENTATIVE VOCAL GROUP

The activity of the Tulcea branch of the UUR has focused, since the very beginning, on the goal of rediscovering the cultural heritage and promoting the Ukrainian identity, one of the pillars of this endeavour being the preparation for the population census of 1992. By paying work visits to all the communities with Ukrainians, the founding members tried and managed to explain to the locals the importance of self-identification and declaring their own ethnicity and mother tongue, against the background of a historically conditioned fear of being deported beyond the Danube or to Siberia, which is in some places still encountered today. Efforts have also been made, unsuccessfully, to obtain permission to perform the religious service in the Ukrainian language in one of the representative churches of the community. Concomitantly, being aware of the possibility to irretrievably lose the songs of the old, field campaigns were undertaken in villages and towns such as Caraorman, Crişan, Dunavăţu de Jos, Murighiol, Sfântu Gheorghe, etc. This repertoire record represents a documentary fund which offered the foundation for the establishment of a vocal group that would represent the entire Ukrainian community from northern Dobrudja, even though folkloric ensembles had existed in the communist era as well (such as the Mixed Russian-Ukrainian Choir in Tulcea – years 1955 to 1958, the Vocal Group in Crişan – years 1970 to 1980).

The group “Zadunaiska Sici” (the Trans-Danubian Sich, the Fortification across the Danube) was officially named by a group of experts of the International Ukrainian Forum, organized in the autumn of 1992 in Kiev, expressing the fact that there is a strong Ukrainian community beyond the Danube, who passes on the cultural heritage of the Zaporozhian Cossacks, who reinstated for a short while their Sich in Dunavăţu de Sus.

The second variant of the name, preferred by the Ukrainian conductor who instructed the choir for almost two years, namely *Horteţea* (*Khortytsia*), the fortified island on the Dnieper, the heart of the Cossack community of Zaporizhzhia, was meant to highlight symbolically the almost legendary origin of the northern Dobrudja Ukrainians. As a matter of fact, the instruction period of the choir when the Ukrainian Embassy in Romania was involved and the group was coordinated by master Yuri Ivchenko from Zaporizhzhia, who was at the time the conductor of the G. Veryovka Ukrainian National Honoured Academic Folk Choir in Kiev, is an important stage in the micro-historiography of the group, when they attained the performance of singing polyphonically on four voices, while the repertoire was enriched with several

emblematic songs from the Ukraine. (oral source: Maria Efimov, 2022) Mrs Iaroslava-Oresea Colotelo's statement bears testimony in this regard: "When they travelled to Kiev, right after the International Festival of Ukrainian Folklore that took place in Tulcea, in 1992, as they were invited to the anniversary of the Independence Day of Ukraine, the choir, which had been only recently founded by the efforts of Mrs Maria Carabin, impressed the audience with their songs specific to the region. But after almost two years of practicing with Ivcenko, when we went to Zaporizhzhia together (with financial support also from the Ministry of Culture), we noticed that, wherever they had a chance to perform, the choir not only gave rise to rounds of applause, but also tears of joy and emotion (especially when they sang their *Juravka*, one couldn't abstain from tears...!). And when the choir "Zadunaiska Sici" went in 1994, together with their conductor, to the International Ukrainian Festival "Colours of Yatran" (*Ятранські барви*) in the town of Kirovohrad, they returned gloriously, because the group received accolades at the festival for the mastery of their performance." (Colotelo, 2019: 11)

The ensemble participated in various contests, festivals, regional and Ukrainian events, its quality being acknowledged by numerous honorary prizes.

In time, the vocal group had a complex evolution, due to the oscillating relationship of the organizational factors (hierarchies, power poles, fights for prestige within the community), so that most of the members retreated and reunited in a new configuration in 2021, after a period of ten years in which they had met and performed only in family environments and especially on Christmas Eve, outside the framework of the ethnical representation authority. These meetings were also contexts when the repertoire was remembered and updated. Because after the "rebirth" of 2021 there were two distinct groups that shared the same name and fame, as being founders and continuers of one of the first Ukrainian choral structures in the country, a separation line was drawn by choosing to use the name Founding vocal group "Zadunaiska Sici." Nowadays, the choir consists of 14 amateur members, with different ethnic backgrounds (Ukrainian, Romanian, Tartar, etc.): Maria Efimov, Mirela Munteanu, Dănuț Mironov, Olga Siminivski, Teodosia Butiri, Frusina Trifanov, Florica Sidorencu, Mihail Sidorencu, Creița Pînzaru, Ștefana Calenic, Firuța Sidorencu, Marcel Sidorencu, Raluca Cacencu, Alexandru Chiselev.

The stage costume has been pieced together, as the traditional one disappeared, by using models from various periods of the Ukrainian culture and symbols from the motherland, in correlation to the sparse local ethnographic data collected in this regard. The women wear on their heads *vinok*, a type of flower wreath, with or without ribbons, once a symbol of unmarried girls and of brides, nowadays an important identity mark of the local Ukrainian community, as well as a symbol of the cultural revival of the

Ukraine, which expresses the fight for complete freedom. The other pieces of the costume are: *vîşîvanka*, a shirt with embroidered motifs; *kersetka*, a middle-length vest, flared from the waist down; *spidneţea*, the skirt; the red boots matching the beads of the same colour. The vest and the skirt reflect the initial chromatic austerity of the traditional costume, marked by phytomorph motifs (flowers, wheat heads) imprinted on a dark background (particularly black). The man's costume, imitating the Cossack model from Zaporizhzhia, is made up of sirwals tucked into the boots, *sorocika*, a shirt with a tunic-like collar, *poias*, a wide belt, *jupan*, a caftan-like coat. (Chiselev, 2022: 72)

REPERTOIRE/ REPERTOIRES

The repertoire of the vocal group comprises over 100 songs of various types, which are sung in certain specific contexts: Christmas, New Year, Lent, secular events, the commemorations of Taras Şevcenko and of notable Cossacks, etc. The group sings polyphonically, *a capella* or with instrumental accompaniment (accordion, tambourine, *treshchotka/bukoba* – a percussion instrument consisting of several small wooden boards on a string).

The common repertoire of the members, which is narrower than the repertoire known by each particular member, can be classified into the following categories:

- Ritual songs connected to the calendar of the winter holidays:
 - a) *koleadki*/Christmas carols: *Oi idemo me na rojdenea Bojoho Sena*/ Oh, we're going to the birth of the Son of God; *Nova radisti stala*/ A new joy has come; *Dobrei vecer tobi, Pane hospodare*/ Good evening to you, Mr. Landlord, etc. b) *şcidrivki* for the New Year: *Hodela Melanka*/ Melanka went; *A uciora iz vecera pasla Melanka dva kaciura*/ Yesterday evening Melanka put out two ducks to pasture, etc.;
- Wedding songs: *Horila sosna palala*/ The pine was burning, burning, etc.;
- Non-ritual songs (ballads, army songs, Cossack songs, lyrical songs, dramatic songs, humoristic songs, etc.).

On the other hand, the repertoire is pluristratified and it diversifies continuously in time: archaic songs (e.g.: *Juravka*/ The crane's song which presents the trauma of uprooting and exile); songs brought by conductor Yuri Ivchenko from the Ukraine or learnt as an outcome of the cultural contact to other Ukrainian communities (e.g.: *Yarema; Nalevaimo, brattea!*/ Let's pour, brothers!); pieces inspired from the poems of Taras Şevcenko (e.g.: *Plavai, plavai, lebedonko*/ Swim, swim, swan; *Reve ta stohne Dnibr şirokii*/ The wide Dnieper howls and moans); Romanian and Russian traditional folk songs (performed, however, only in intercultural contexts), etc.

Of all these folkloric art pieces, in this paper we shall present the lyrics, in Romanian, of the representative song *Juravka*, one of the songs not very often performed for the general audience, but which is nevertheless well engraved in the community's cultural memory. Since 2021, the year the group was re-established, The crane's song was performed in public only twice, within a charitable event and a performance dedicated to the Ukrainian refugees after the extended conflict between Russia and Ukraine.

Ah, crane, crane,/ Ah, crane, crane,/ Why are you crying so sadly?
 How could I not cry,/ But how could I not cry/ And fly so high?
 A stone fell in the water,/ A stone fell in the water,/ I separated from my family.
 The stone fell and it lies there,/ The stone fell and it lies there,/ It is hard to live among foreigners.
 God forbid that you die,/ God forbid that you die/ There is no one to bury you.
 The foreigners will bury you,/ The foreigners will bury you/ The foreign land is not yours.
 The foreign priest will bury you,/ The foreign priest will bury you/ And will not tell where my grave is. (Rițco, 2021: 325)

From a different perspective, in relationship to the performing contexts, several styles of performance of certain songs appear: slower, as faithful as possible to the old songs, within private meetings and events attended by fluent speakers of the Ukrainian language; faster, within stage contexts, in order to maintain the attention of a diverse audience without linguistic affinities. However, every time, the repertoire for a certain event is carefully chosen, so that a balance exists between the fast and the slow rhythms, between the sad and the joyful lyrics, between the Cossack songs, the songs of unrequited love or the moralizing songs, between the passages performed by the whole group and the ones which highlight the qualities of the artists, certain voices or the instrumental performance, all of which lead to a unique, unrepeatable artistic act.

CONCLUSIONS

In this appear we tried to highlight a few aspects regarding the cultural and musical heritage of a representative Ukrainian vocal group from Tulcea county, maybe not the oldest one, but one that is prestigious and acknowledged nationally and internationally, and which probably possesses the vastest repertoire accumulated in the course of time. Being fully aware of the complexity of studying the traditional music of this community that completes the ethnic mosaic of Dobrudja, with regard to its classification into certain categories that should be as solid as possible, to the diversity of the

performance styles even in the case of one and the same song, the existence of local variations, even familial or personal, of the verses, the multistratification of the repertoire, we believe that it is absolutely necessary that the research be continued, possibly by means of a pluridisciplinary approach, together with specialists from the fields of ethno-musicology, ethnology, linguistics, cultural studies, anthropology, history, etc. On the other hand, we have undertaken to explore, in an endeavour planned for the near future, the significance of a few frequent motives of the local Ukrainian folklore: the Cossack, the Danube, and the guelder-rose.

GLASUL COCORILOR: DESPRE PATRIMONIUL MUZICAL UCRAINEAN AL GRUPULUI VOCAL FONDATOR „ZADUNAISKA SICI” - TULCEA

Cuvinte cheie

Patrimoniul muzical, ucraineni, Dobrogea, Zaporojie, identitate.

INTRODUCERE

În acest articol ne-am propus prezentarea câtorva aspecte preliminare legate de patrimoniul muzical, dar nu numai, al unui grup vocal ucrainean nord-dobrogean, în contextul căutărilor identitare și strategiilor de asigurare a vizibilității într-un mediu concurențial, atât la nivel intra-grupal, cât și din perspectiva multiculturalității Dobrogei.

Imediat după Revoluție, s-a putut observa o efervescentă a exprimării publice a identităților culturale ale minorităților, după o lungă perioadă în care specificitatea etnică a fost minimalizată printr-o politică de stat cu ideologie naționalistă, uneori reprimată, dar de cele mai multe ori conservată în interiorul familiei și comunităților rurale. Astfel, într-un timp scurt s-au cristalizat asociațiile de reprezentare etnică, printre care și Uniunea Ucrainenilor din România (UUR). Pe data de 27 martie 1990 a avut loc conferința de constituire a structurii UUR – Ținutul Dobrogea/ Filiala Tulcea. La începutul anului 1991, s-au pus bazele Grupului vocal „Zadunaiska Sici” al UUR Tulcea, având un nucleu constitutiv alcătuit din următorii membri: Maria Carabin, Dănuț Mironov, Maria Efimov și Mirela Ilușca (Munteanu), ultimii trei activând și în prezent în Grupul fondator, ce face obiectul acestui demers. Denumirea oficială a corului a fost aleasă de un grup de experți la Forumul Internațional al Ucrainenilor, organizat în toamna anului 1992 la Kiev.

De-a lungul anilor, au fost înființate organizații locale, în aproape toate localitățile cu locuitori de origine ucraineană, astfel încât UUR are în momentul de față o puternică reprezentare la nivel județean, inclusiv la nivel coral. În

prezent sunt active următoarele grupuri vocale: Grupul vocal „Zadunaiska Sici” și Grupul vocal fondator „Zadunaiska Sici” în Tulcea; „Rebalka” în Crișan; „Bila Roja” în Letea; „Veselka” în Caraorman; „Dunai” în Pardina; „Bila Makovka” în Chilia Veche; „Pahnușcea Lepa” în Telita; „Lilia” în Fântâna Mare; „Zorocika” în Ciucurova; „Iasna Zora” în Murighiol; „Perva Zora” în Sulina; „Ciorne More” în Sfântu Gheorghe. La acestea se adaugă 3-4 coruri neafiliate uniunii, în urma unor inițiative locale sau rezultate în urma desprinderii din grupurile mai sus menționate. Multitudinea grupurilor vocale ucrainene și a contextelor comune de performare determină un mediu complex, deseori concurențial, și dezvoltă strategii de selecție a elementelor de patrimoniu cultural imaterial (e.g. vestimentație de scenă, repertoriu muzical, stil de interpretare, mărci identitare diferite), astfel încât grupurile să nu fie confundate și să se poată stabili ierarhii valorice cât mai clare. Aceeași situație există și la nivel interetnic, competitorii direcți ai ucrainenilor fiind rușii lipoveni, care împart aceeași matrice culturală slavă, nu de puține ori apărând confuzii în rândul publicului vorbitor de limba română.

PREMISELE UNUI GRUP VOCAL REPREZENTATIV

Activitatea filialei Tulcea a UUR s-a concentrat, încă de la început, în scopul redescoperirii moștenirii culturale și promovării identității ucrainene, unul dintre pilonii acestui demers fiind pregătirea pentru Recensământul populației din anul 1992. Prin vizite de lucru în toate comunitățile cu ucraineni, membrii fondatori au încercat și reușit să le explice localnicilor importanța autoidentificării și declarării propriei etnii și limbi materne, pe fondul unei frici istorice cu privire la deportarea dincolo de Dunăre sau în Siberia, care își mai face prezența pe alocuri chiar și astăzi. De asemenea, s-au depus eforturi, fără sortii de izbândă, pentru obținerea permisiunii de a se oficia serviciul religios în limba ucraineană în una dintre bisericile reprezentative ale comunității. Concomitent, fiind conștienți de posibilitatea pierderii irecuperabile a cântecelor bătrânești, s-au desfășurat campanii de teren pentru culegerea folclorului în localitățile Caraorman, Crișan, Dunavățu de Jos, Murighiol, Sfântu Gheorghe ș.a. Această repertoriere reprezintă un fond documentar care a stat la baza constituirii unui grup vocal reprezentativ pentru întreaga comunitate ucraineană nord-dobrogeană, deși au existat ansambluri folclorice și în perioada comunistă (ex: Corul mixt ruso-ucrainean din Tulcea – 1955-1958, Grupul vocal din Crișan – din anii 1970-1980).

Grupul „Zadunaiska Sici” (Siciu Transdunărean, Fortificația de peste Dunăre) a fost denumit astfel oficial de un grup de experți în cadrul Forumului Internațional al Ucrainenilor, organizat în toamna anului 1992 la Kiev, exprimând faptul că există o comunitate puternică de ucraineni dincolo de Dunăre, care transmite moștenirea culturală a cazacilor zaporojeni care și-au reînființat, pentru scurt timp, Sicea la Dunavățu de Sus.

Cea de-a doua variantă a denumirii, preferată de dirijorul ucrainean care a pregătit corul timp de aproape doi ani, și anume *Hortetea*, insula fortificată de pe Nipru, inima căzăcimii zaporojene, avea rolul de a exprima simbolic originea aproape legendară a comunității de ucraineni nord-dobrogeni. De altfel, perioada de pregătire prin implicarea Ambasadei Ucrainei în România și sub coordonarea maestrului Yuri Ivchenko din Zaporojie, pe atunci dirijor al Ansamblului ucrainean de onoare națională „Imeni G. Veryovka” din Kiev, constituie o etapă importantă în micro-istoriografia grupului, atingându-se performanța de a cânta polifonic, pe patru voci, totodată repertoriul fiind îmbogățit cu câteva melodii emblematice din Ucraina (Sursă orală: Maria Efimov, 2022). În acest sens stă mărturia doamnei Iaroslava-Oresea Colotelo: „Când s-a deplasat la Kiev, imediat după Festivalul internațional de folclor ucrainean desfășurat la Tulcea, în 1992, invitat la aniversarea Zilei Independenței Ucrainei, corul de abia constituit prin grija doamnei Maria Carabin a impresionat publicul spectator cu cântările lor specifice zonei. Dar după aproape doi ani de exersare cu Ivchenko, când am plecat împreună în Zaporijea (sprijiniți financiar și de Ministerul Culturii), am observat că, peste tot unde a avut ocazia să cânte, corul stârnea nu numai ropote de aplauze, ci și lacrimi de bucurie și emoție (la „Juravka” lor, îndeosebi, nu puteai să nu veși lacrimi!). Iar când corul „Zadunaiska Sici” s-a deplasat în anul 1994, împreună cu dirijorul lor, la Festivalul internațional ucrainean „Culorile Iatraniului” («Ятранські барви») din orașul Kirovohrad, el s-a întors de acolo glorios, fiindcă a devenit laureat al festivalului pentru cmăiestria interpretării” (Colotelo, 2019: 11).

Ansamblul a participat la diferite concursuri, festivaluri, manifestări regionale, naționale și din Ucraina, calitatea acestuia fiind recunoscută prin acordarea a numeroase diplome de merit.

În timp, grupul vocal a avut un parcurs complex, pe fondul relației oscilante între factorii organizaționali (ierarhii, poli de putere, lupta pentru prestigiu în comunitate), cei mai mulți dintre membri retrăgându-se și recristalizându-se într-o nouă formă în 2021, după o perioadă de zece ani în care aceștia se întâlneau și performau doar în context familial și în special în Ajunul Crăciunului, în afara organismului de reprezentare etnică. Aceste întâlniri constituiau totodată contexte de rememorare și actualizare a repertoriului. Deoarece după „renașterea” din 2021 existau două grupuri distincte care împărțeau același nume și renume, de fondatori și continuatori ai uneia dintre primele structuri corale ucrainene din țară, pentru a se trasa o linie de demarcație, s-a ales utilizarea denumirii de Grup vocal fondator „Zadunaiska Sici”. Astăzi, corul este format din 14 membri amatori, cu un background etnic diferit (ucrainean, român, tătar etc.): Maria Efimov, Mirela Munteanu, Dănuț Mironov, Olga Siminivski, Teodosia Butiri, Frusina Trifanov, Florica Sidorencu, Mihail Sidorencu, Creița Pînzaru, Ștefana Calenic, Firuța Sidorencu, Marcel Sidorencu, Raluca Cacencu, Alexandru Chiselev.

Costumul de scenă a fost reconstituit, în condițiile dispariției celui tradițional, fiind utilizate modele din diferite perioade ale culturii ucrainene și simboluri din patria mamă, în corelație cu puținele date etnografice locale colectate pe această temă. Femeile poartă pe cap *vinok*, un tip de coroniță din flori, cu sau fără panglici, cândva simbol al fetelor necăsătorite și miresele, în prezent un important marker identitar al comunității ucrainene locale, dar și un simbol al renașterii culturale din Ucraina, care exprimă lupta pentru libertatea deplină. Celelalte piese vestimentare sunt: *vîșîvanka*, cămașa cu motive brodate; *kersetka*, vestă medie, evazată la mijloc; *spidnețea*, fusta; cizmele roșii care se asortează cu șiragurile de mărgele de aceeași culoare. Vesta și fusta reflectă austeritatea cromatică inițială a costumului tradițional, prin prezența unor motive fitomorfe (flori, spice de grâu) imprimare pe fond închis (îndeosebi negru). Costumul bărbătesc, după modelul căzăcesc zaporojean, este alcătuit din șalvari prinși în cizme, *sorocika*, cămașă cu guler de tip tunică, *poias*, brâu lat, *jupan*, haină de tip caftan (Chiselev, 2022: 72).

REPERTORIU/ REPERTORII

Repertoriul grupului vocal cuprinde peste 100 de melodii de diferite tipuri care sunt interpretate în anumite contexte specifice: Crăciun, Anul Nou, postul Paștelui, manifestări laice, comemorările lui Taras Șevcenko și ale unor cazaci notabili etc. Se interpretează polifonic, *a capella* sau cu acompaniament instrumental (acordeon, tamburină, *treschetka / bukoba* – instrument de percuție format din mai multe plăci din lemn pe o sfoară).

Repertoriul comun membrilor, care este mai redus în raport cu repertoriul cunoscut de fiecare membru în parte, poate fi încadrat în următoarele categorii:

cântece rituale legate de calendarul sărbătorilor de iarnă: a) *koleadki* / colinde de Crăciun: *Oi idemo me na rojdenea Bojoho Sena / Ah, mergem la nașterea Fiului lui Dumnezeu; Nova radisti stala / A venit o nouă bucurie; Dobrei vecer tobi, Pane hospodare / Bună seara ție, Domnule gospodar* etc. b) *șcidrivki* de Anul Nou: *Hodela Melanka / A mers Melanka; A uciora iz vecera pasla Melanka dva kaciura / Ieri seară păștea Melanka doi rățoi* etc.;

cântece de nuntă: *Horila sosna palala / Pinul ardea, ardea* etc.:

melodii nerituale (balade, cântece ostășești, cântece căzăcești, cântece lirice, cântece dramatice, melodii umoristice etc.).

Pe de altă parte, repertoriul este pluristratificat, diversificându-se în permanență de-a lungul timpului: cântece arhaice (ex: *Juravka / Cântecul cocorului* care prezintă trauma dezrădăcinării și exilului); melodii aduse de dirijorul Yuri Ivchenko din Ucraina sau învățate în urma contactului cultural cu alte comunități de ucraineni (ex.: *Yarema; Nalevaimo, brattea / Să turnăm, fraților!*); creații care valorizează poeziile lui Taras Șevcenko (ex: *Plavai, plavai, lebedonko / Înnoată, înnoată, lebdă; Reve ta stohne Dnipr širokîi / Niprul larg urlă*

și geme); melodii populare românești, rusești (performate însă doar în contexte interculturale) etc.

Dintre toate aceste creații populare, în acest demers vom reda versurile în limba română ale melodiei etalon *Juravka*, printre cele mai rar interpretate pentru publicul larg, dar bine întipărită în memoria culturală a comunității. Din 2021, anul reconstituirii grupului, Cântecul cocorului a fost prezentat public doar de două ori, în cadrul unei acțiuni caritabile și unui spectacol dedicat refugiaților ucraineni în urma conflictului extins dintre Rusia și Ucraina.

Ah, cocorule, cocorule,/ Ah, cocorule, cocorule,/ De ce țipi așa de trist?
 Cum să nu țip,/ Dar cum să nu țip/ Și să zbor atât de sus?
 A căzut o piatră în apă,/ A căzut o piatră în apă,/ M-am rupt de familie.
 A căzut piatra și zace,/ A căzut piatra și zace,/ E greu de trăit între străini.
 Să te ferească Dumnezeu să mori,/ Să te ferească Dumnezeu să mori/ Că n-are
 cine să te îngroape.
 Te vor înmormânta străinii,/ Te vor înmormânta străinii/ Pământul străin nu-i al
 tău.
 Te va înmormânta preotul străin,/ Te va înmormânta preotul străin/ Și nu va
 spune unde-i mormântul meu (Rițco, 2021: 325).

Dintr-o altă perspectivă, în raport cu contextele de performare, apar mai multe stiluri de interpretare ale unor anumite melodii: mai lent, cât mai fidel cântecelor bătrânești, în cadrul întâlnirilor private și evenimentelor la care participă vorbitori fluenți ai limbii ucrainene; mai rapid, în contexte scenice, pentru menținerea atenției unui public participant divers, fără afinități lingvistice. Însă, de fiecare dată, repertoriul pentru un anumit eveniment este atent ales, astfel încât să existe un echilibru între ritmurile lente și rapide, între versurile triste și vesele, între melodiile căzăcești, de dragoste neîmplinită sau cele moralizatoare, între pasajele interpretate de întregul grup și cele care pun în valoare soliștii, anumite voci sau interpretarea instrumentală, toate acestea ducând la un act artistic unic, irepetabil.

CONCLUZII

În acest articol am încercat să aducem în prim-plan câteva aspecte privind patrimoniul cultural și muzical al unui grup vocal ucrainean reprezentativ din județul Tulcea, poate nu cel mai vechi, dar unul cu prestigiu și cu recunoaștere pe plan național și internațional, poate cu cel mai vast repertoriu acumulat de-a lungul timpului. Fiind conștienți de complexitatea studierii muzicii tradiționale a acestei comunități care completează mozaicul etnic dobrogean, în ceea ce privește încadrarea în anumite categorii cât mai solide, diversitatea stilurilor interpretative chiar și în cazul aceluiași cântec, existența unor variații locale, chiar familiale sau personale, ale versurilor,

multistratificarea repertorială, considerăm absolut necesară continuarea cercetărilor, eventual printr-o abordare pluridisciplinară, alături de specialiști din domeniul etno-muzicologiei, etnologiei, lingvisticii, studiilor culturale, antropologiei, istoriei etc. Pe de altă parte, în viitorul apropiat ne-am propus să explorăm într-o apropiată intervenție semnificația câtorva motive frecvente în folclorul ucrainean local: cazacul, Dunărea și călinul.

REFERENCES

- Chiselev, A. (2022). The Role of “Folk” Costume in the Sustainable Development of Ethnic Communities from Tulcea County, Romania. Case Study: Ukrainians and Russian Lipovans. *Culture. Society. Economy. Politics*, 2(1), 60-83
- Colotelo, I. O. (2019). Iuri Ivchenko la ceas aniversar [Yuri Ivchenko at the anniversary]. *Curierul Ucrainean*, 397-398., 11.
- Rițco, V. (2021). *Ucrainenii din Dobrogea* [Ukrainians from Dobrudja]. Iași: PIM.
- Oral source: Maria Efimov (2022)